

Een zomerlied, als voorbode op een volmaakte Zomer

Luuk Schuurman

Hoewel ik vorig jaar al een column voor De Flambouw schreef over de ontstaansgeschiedenis van het lied 'Eens komt de grote zomer', leek het mij voor deze editie onvermijdelijk om dit lied opnieuw te bekijken. Zoekend wat er nog meer te vermelden zou zijn over dit lied, kwam ik de titel van het lied ineens tegen in de zogenaamde orgelmis van een oud-organist van onze Lutherse Kerk: Jaap Dragt. In deze orgelmis maakte Dragt bewerkingen over liederen die passen bij onderdelen uit de eredienst. Een bewerking over 'Eens komt de grote zomer' staat bij hem op de plek van het Sanctus. Ik was wat verbaasd; hoe kwam dit lied op die plek terecht?

Een wat nauwkeurigere ontleding van de tekst van het Sanctus en Benedictus gaf mij gelukkig meer helderheid. De teksten van het Sanctus en Benedictus bestaan uit twee belangrijke onderdelen: allereerst het 'Heilig, heilig, heilig', verwijzend naar een tekst in Jesaja, waarin Jesaja de engelen voor de troon dit lied hoort zingen. Door als gemeente mee te zingen met het Heilig in het Sanctus, word je deel van deze altijd doorklinkende lofjubil. Bovendien word je er 'alvast' aan herinnerd hoe het eens zal zijn.

Het tweede belangrijke aspect is het Benedictus, het 'Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer'. Dit is een tekst die we vooral kennen van de intocht (de komst) van Jezus in Jeruzalem. Tegelijk kwam ik erachter dat deze tekst ook verwijst naar de tweede komst van Christus, de wederkomst. Naar de tijd van het aanbreken van de Grote Zomer.

Deze genoemde thema's zijn natuurlijk volop aanwezig in het lied van vandaag. Hierin wordt de aardse zomer vergeleken met een hemelse 'Grote Zomer' en gaat het lied dus over de nieuwe hemel en nieuwe aarde, waar de engelen zingen rondom de troon. Een lied over de tijd van Voleinding, zoals dat in het Liedboek heet.

Door als gemeente mee te zingen met het Heilig in het Sanctus, word je deel van deze altijd doorklinkende lofjubil.

Naast prachtige melodie en boeiende ontstaansgeschiedenis, vind ik het mooi hoe de tekst vertelt over iets groters dan het alledaagse. Dat zorgt er voor dat je alledaagse zaken zo nu en dan wat kunt relativeren in dat grotere perspectief. De theoloog Van Ruler (1908-1970) noemde gelovigen om die reden ook wel 'mensen met een voortdurend binnenpretje': gelovigen mensen zijn mensen die weet hebben van iets 'niet-alledaags'. Overigens kunnen veel vormen van 'onaardse' schoonheid die Sanctus-functie hebben. Luther zag het samenspel van meerstemmige muziek als een uitbeelding van de hemelse reidans. En een kerkgebouw kan op een zelfde manier als een lied je boven het alledaagse uittillen.

(Dat is overigens een goed argument voor stijlvolle kerken, in plaats van preekzalen, alsof een kerk een zo effectief mogelijk ingericht congrescentrum moet zijn, met beamers en wat al niet meer - maar dat terzijde).

Niet voor niets wordt het Sanctus tenslotte gezongen als voorbereiding op het Heilig Avondmaal. Ook de Maaltijd van de Heer wordt in de traditie van de kerk onder andere gezien als een 'voorproefje' op het hemels avondmaal.

Deze thematiek blijft in kerkdiensten overigens niet beperkt tot het Sanctus; in de afgelopen weken viel mij op hoe de thematiek ook aan

bod kwam in slotcoupletten van bijvoorbeeld Lied 374 (U verborgen Christus) of Lied (Ga uit, o mens). Ook buiten de liturgische Herfsttijd om komt de thematiek van Voleinding zo op passende wijze aan bod.

Met deze gedachten in het achterhoofd is het voor mij des te waardevoller om te musiceren over deze Sanctus-liederen, zo Sanctus-momenten te beleven en het alledaagse te ontstijgen. Al spelend en zingend beleef je alvast het 'binnenpretje' om dat loflied dat zal schallen rondom de gouden troon, zoals het lied het zegt. Het ontroert mij om zo nu en dan al een glimp van dat volmaakte Sanctus op te vangen!

Zomer 2024

*De tuin is wakker
Zij spreidt haar kleuren
En op een zomeravond
Al haar geuren
De merel zingt haar avondlied
Ik luister stil en geniet
zingt haar avondlied
Ik luister stil en geniet*

*Blijf niet staren in het verleden
Al doet het soms nog pijn
Probeer te leven in het heden
Hoe moeilijk dat ook mag zijn
Er zijn gelukkig ook goede dingen
Waardoor je leven mag
Soms met vreugde
Soms met pijn
Maar probeer toch altijd positief te zijn.*

Bertie Pauw

